СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 207. ДЖЕРЗІ СИТИ і НЮ ЙОРК, субота, 6-го вересня 1947. No. 207. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, September 6, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

РУХ ЗА СКЛИКАННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СЕСІЇ КОНГРЕСУ

Вашингтон, 4 вересня. — Високі урядовці з департаменту стейту надіються, що секретар Джордж С. Маршал буде домагатися від президента Трумана після його повороту з Бразилії, щоб він скликав негайно надзвичайну сесію конгресу. Притоку до такого домагання дали звіти господарського положення в Европі, головно в Англії й Франції. Хоч ці домагання є тісно злучені з Пляном Маршала виасигнувати допомогу Західній Европі, то все таки вони є несподіванкою. До несподіванок належить між ін. домагання, щоб Европі постачити 400,000,000 тон вугілля з Америки, а паризька конференція 16 держав виставила рахунок на 29 більйонів, щоб заспокоїти потреби Західної Европи. До цих клопотів додати ще треба домагання британського міністра закордонних відносин Ернеста Бевина, щоб Америка розділила поміж різні держави своє золото, яке вона накопичила в підземних льохах у Форт Накс та щоб у такий спосіб не допустила до банкротства різних країн. Прибічники президента Трумана кажуть, що він є прихильником скликання надзвичайної сесії конгресу, отже з ним не буде трудноців, коли Маршал поставить таке домагання.

Між республиканськими членами конгресу виявилася опозиція проти скликання конгресу. Найгострішу критику висловив конгресмен Джордж Г. Бендер з Огайо, який твердить, що президент Труман створив „синтетичну" кризу на те, щоб серед неї втримати Демократичну Партію при владі. Подібні погляди висловив конгресмен Сабат з Ілиной, який поборює теперішню адміністрацію за її протисовєтське наставлення.

ДИКТАТОРИ ПОКАЗУЮТЬ ЗАЛІЗНИЙ КУЛАК — ФОРЕСТАЛ.

Клівленд, Огайо. — Секретар [illegible] Форестал у своїй промові на 48 таборовім зїзді Ветеранів Чужинних Воєн сказав, що „тоталітарні уряди не представляють волі народу, лише гуртки безоглядних одиниць, як в своїх країнах так і поза ними і пробують тепер правити цілим світом залізним кулаком". Форестал вказав на прикладі Обєднаних Держав, як диктатори загрожують світовий мир через уживання права вета. — На зїзд прислав привіт президент Труман з висловом жалю, що не може бути приявним особисто. У привіті візвав президент до відважного вирішування назріваючих проблем.

ПЕРЕДАЮТЬ ПРОЄКТ З КВОДІ УРЯДОВІ.

Вашингтон. — У бюрі сенатора Овена Брустера відбулася нарада представників містечка Іспорт, та стейтового уряду Масачусетс в справі села Кводді, побудованого під час війни для використання морських филь на придбання електричної сили. За порозумінням з вирібником фармерських тракторів Френком Когеном вони рішили передати це село федеральному урядові з наміром здійснення плянів Когена, щоб у Кводді примістити европейських скитальників для їх вишколу як промислових робітників, заки вони були б розселені по різних країнах, головно в Арґентині.

Уряд має вирішити, чи це бизнесова, чи гуманітарно-виховна пропозиція. Мешканці містечка Кводді склонюються до погляду, що це виховна пропозиція, бо там мав би бути приміщений Балтійський Університет старанням Злученого Литовського Допомогового Комітету.

ПРОВІДНИКИ КЮ НЕ ХОЧУТЬ СКЛАДАТИ ПРОТИ-КОМУНІСТИЧНОЇ ПРИСЯГИ.

Питсбург, Пенсилвенія, 4 вересня. — Одинадцять головних урядовців Конгресу Індустріяльних Організацій визвали федеральний уряд тим, що рішили не підписувати присяги з заявою, що вони не є комуністами. Їхня постанова загрожує вирішенні 1,500 спорів, які має полагодити Краєва Рада Робітничих Відношень між юніями і підприємцями. Правний дорадникРади Денгем видав рішення, що як довго урядовці юній або й їх матерньої організації не підпишуть заяви з відреченням, так довго юнії не будуть могли користати з закону для вирішення спорів. Загально панує переконання, що між головними урядниками КЮ є 6 комуністів.

ВИДАВЦІ ГАЗЕТ ЗА НОВИЙ РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН.

Шікаго. — Триста екзекутивних урядників з газетних видавництв прийняли рішення, що новий робітничий закон, що його називають законом Тефта-Гартлія не є „невільничим актом для робітників", як його називають юнійні провідники і що щось треба зробити, щоб представити народові повну правду про значення цього закону

Правний дорадник організації видавців газет, Елиша Гансон, заявив, що Акт Тефта-Гартлія, принесе великі користи як робітникам так і підприємцям, коли уряд його совісно виконає.

Світова організація для поборювання недуги рака заповіджена на зїзді в Ст. Луїс

Ст. Луїс, стейт Мизури, 4. вересня. — На четвертім Міжнароднім Конґресі для Дослідів над Недугою Рака придумано пляни покликати до життя світову організацію для скординування всіх дослідів і змагань при лікуванні недуги рака. Цю недугу загально вважається за велику язву теперішнього людства. Пляни дістали сильну підтрику в оповістці президента Трумана, що Злучені Держави відступають на деяких умовинах відпадки з виробу атомової бомби, звані ісотопами. Ісотопи мають подібну силу, як рад і їх можна дістати по далеко дешевшій ціні. З плянами для створення міжнародного осередка для лікування недуги рака при помочі ісотопів злучена ідея міжнародної співпраці при орудуванні атомової енергії.

Зпоміж чужинних країн Австралія перша зголосилася з охотою закупна ісотопів з Америки для лікування недуги рака у своїх шпиталях. Австралійська амбасада у Вашингтоні вже поробила відповідні старання для перевезення літаком радіоактивних ісотопів. Ісотопи мусять бути перевезені швидко, бо вони мають повну силу лише на 15 днів, після чого їх радіювання слабне.

З Отави, в Канаді, звідомляють, що Канада має доволі своїх ісотопів, які їй вистарчать для медичних цілей. У заводі в Чок Ривер у Канаді є деякі уладження, які є частиною загального пляну виробу атомової бомби, отже там продукують теж ісотопи.

ПАКТ В РІО ПРИКЛАДОМ ДЛЯ ЦІЛОГО СВІТУ — МАРШАЛ, ВАНДЕНБЕРҐ.

Вашингтон, 4. вересня. — Повернувші з Міжамериканської Конференції в Ріо де Жанейро американські делегати Маршал і Ванденберґ виголосили по радіо промови, в яких висловили свою радість з успіху нарад конференції. Вони представили договір про взаємну оборону американських республик як взірець, на якому повинна опертися Організація Обєднаних Держав у своїх нарадах. Вислід нарад в Ріо вважають делегати за надію світу. — Пресові коментарі до цих промов такі, що це є апель до Росії, щоб вона оперла свої звязки з сусідними державами на подібних засадах, як це сталося в Ріо.

Президент Злучених Держав Труман залишився ще в Ріо до неділі. В пятницю ввечір він виголосив важливу промову до бразилійського конгресу, а в неділю він візьме участь у святі з нагоди 125-літної річниці незалежности Бразилії. Негайно потім Труман виїде до Злучених Держав воєнним кораблем Мизурі, який стоїть готовий у порті в Ріо. . .

РОСІЯ НЕ ХОЧЕ ДОПУСТИТИ ДО ОТВОРЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНСУЛАТУ В ЛЕНІНГРАДІ.

Вашингтон. — Пляни для отворення американського консулату в Ленінграді знову знівечив совєтський уряд тим, що не подбав про відповідне приміщення консулярного бюра. Ще 16. червня департамент стейту [illegible] вислід переговорів в справі нового консулату, [illegible] ський консулат, який мав бути приміщений в Ленінграді [illegible] генеральним консулем в Ленінграді має бути Г. Фредерик Рейнгард, який служить тепер в американській амбасаді в Москві.

ВИСИЛКА МАТЕРІЯЛІВ З АМЕРИКИ ДО ТУРЕЧЧИНИ.

Вашингтон. — Діючий секретар стейту Роберт А. Ловет оприлюднив, що вже з кінцем біжучого місяця піде правильне постачання матеріялів до Туреччини на підставі умови про позичку з Америки. Тепер висилають туди невоєнні матеріяли для побудови пристаней і направи доріг. Досі доставлено таких матеріялів вартости $3,000,000.

Варто провірити, кажуть британці, справу розподілу нагромадженого американського золота

Лондон, 4. вересня. — Те, що сказав Ернст Бевин, британський міністер закордонних справ, про розподіл золота Злучених Держав, нагромадженого в Форт Накс, в Кентоки, не було на ділі „цілковитою несподіванкою". Це можна заключати з цього, що урядові британські кола висказуються про це в такий спосіб, що виходить, що вони про це знали. Вони дораджують, що „варто провірити" те, що піддав Бевин. Знов Асошіейтед Прес звідомляє, що Бевин говорив про цю справу з американських амбасадорам Доглесом ще заки заговорив про неї публично. Виходило б, що Бевин, заявляючи, що це його „приватна думка", хотів таким способом „висондувати" публичну опінію, як в Англії, так і Америці.

НАВІТЬ БРИТАНЦІВ ЗАЧИНАЄ ОХОПЛЮВАТИ АПАТІЯ.

Лондон, 4. вересня. — Джеймс Рестон пише у своїй кореспонденції з Англії до часопису Ню Йорк Таймс про деякі зміни англійського характеру, спричинювані економічною кризою, яка дається британцям більше в знаки, ніж сама війна. Рестон каже, що англійці зачинають скоро забувати за війну і небезпеку, в якій вони були, як і зачинають тратити рівновагу, а це є цілком противне британській вдачі. Він каже далі, що не було в звичаю британців складати вину за недомагання на когось другого, на якийсь другий нарід, чи якусь другу державу, ні навіть на якусь другу клясу, коли іде про внутрішні відносини в самій країні. Та тепер інакше. Консервативні кола звалюють усе на робітничий уряд, соціялісти на Америку, робітники на багатирів, а багатирі нарікають на усіх, почавши від Карла Маркса аж до харчевого міністра включно. Є навіть такі, що нарікають на Америку, що допустила до війни... Це все, пише Рестон, вказує на важке положення країни, яка опинилась між Росією і Америкою, соціялізмом і капіталізмом, миром і війною, в самій середині — без потрібних їй харчів, робітників, сирівців і провідників, як вивели б їх з цеї кризи. Це спричинило загальну перетому. Абсентуються тепер у великому числі не тільки робітники, але й менаджери, купці, власники і так далі. Всі хочуть відпочивати, забавитись. Це стало вже загальним явищем, а тим самим загальною проблемою.

НЕ БУДЕ ВЖЕ ТАК ГОСТРО НАПАСТУВАТИ АМЕРИКУ!

Варшава, 4. вересня. — Стентон Б. Ґриффис, американський амбасадор до Польщі, інтервенював в уряді в справі калюмній, звернених проти Злучених Держав, а якими переповена уся польська преса. Урядово запевнили амбасадора, що дальші атаки будуть „поміркавані".

ВИСЛАННИКИ КОНГРЕСУ БУДУТЬ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ТА ПОЛЬЩІ.

Берлін, 4. вересня. — Члени Конґресового Комітету, які провірюють економічні відносини в країнах, які вислали своїх представників до Парижа на Економічну Конференцію, відвідають дві країни, які своїх висланників не вислали. Тими країнами є: Чехословаччина та Польща. Таке заявив Х. А. Гертер, член Комітету, республиканець з Масачусетс.

ЛОМАКІН АТАКУЄ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЗА ПОРТО РІКО.

Лейк Соксес, 4. вересня. — В Комітеті Обєднаних Держав, який займається справою територій, які є під чужою адміністрацією. Совєти та Індія критикували колоніяльну політику західних потуг. Ж. М. Ломакін, совєтський представник, заявив, що в Порто Ріко, яке є під американською адміністрацією, чотири компанії є власниками половини продуктивної землі країни. Власники навіть не живуть в країні. Американський делегат, Бенджемин Ґеріґ, сказав у відповіді совєтському делегатові, що його статистика не відповідає правді, бо базована на давних датах. Британський делегат обороняв колоніяльну політику, кажучи, що „колоніяльні території є тому, бо вони відсталі".

РОБІТНИЦТВО ПОПИРАЄ ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ БЕВИНА І СПІВПРАЦЮ З АМЕРИКОЮ

Савтпорт (Англія), 4 вересня. — Найсильніша британська робітнича організація — Трейд-Юнійний Конгрес — поперла подавляючою більшістю голосів закордонну політику Ернеста Бевина, британського міністра заграничних справ. В такий самий спосіб робітництво заявилось теж і за тісну співпрацю Англії зі Злученими Державами, або іншими словами поперло про-американську політику робітничого уряду. У цій справі ухвалено відповідну резолюцію з признанням для Бевина.

Внесення проти Америки, а за Росію — перепало.

Ліві елементи пробували атакувати уряд за політику співпраці з „капіталістичними" Злученими Державами, які, як говорено, не тільки розбивають робітничий рух в Америці, але пробують те саме робити теж і в Британії. Звертаючись проти Америки, лівий Дж Горнер, вигукував: „Не хочемо бути Ґірошімою в наступній війні!" Під тим він розумів війну Америки з Росією, до якої прямує „американський капіталізм". На все це ліві дістали належну відповідь. Перепало теж внесення лівих у справі тісної праці з Росією, замість зі Злученими Державами.

ВУГІЛЬНИЙ СТРАЙК В АНГЛІЇ КАТАСТРОФОЮ.

Лондон, 4 вересня. — Уже має бути до 60,000 страйкуючих майнерів в Йоркширській вугільній окрузі, що вважається в урядових колах „національною катастрофою". Робітничий уряд роздумує над новими способами, як наклонити майнерів, щоб вернули до роботи. Денна втрата виносить 66,000 тон вугілля. Не виключене, що уряд візьметься за драстичні міри, [illegible] кореспонденти, заявляють, що до роботи не вернуть, поки не будуть приняті їхні умовини праці.

ЦАЛЬДАРІС УСТУПИТЬ, А СОФУЛІС СТАНЕ ПРЕМІЄРОМ.

Атени (Греція), 4 вересня. — константин Цальдаріс, теперішній премієр, згодився вкінці під американським натиском уступити з премієрства і бути заступником премієра в новім ковліційнім кабінеті, в якому премієром стане Темістоклес Софуліс, провідник лібералів. Таким чином можливо закінчиться кабінетова грецька криза з одно-партійним міністерством. Шість партій дали згоду на новий кабінет. . .

ПРОТИ-КОМУНІСТИЧНИЙ „БУНТ" В УГОРЩИНІ.

Будапешт, 4 вересня.—Невдоволення соціялістів з останніх виборів, в яких комуністи дістали відносно перше місце, а соціялісти останнє, далі поширюється і, як пишуть американські кореспонденти, переходить в отвертий „бунт". Соціялісти, як відомо, закидують комуністам виборчі надужиття, обман та позбавлення великого числа соціялістів права голосування. Кажуть, що цей проти-комуністичний рух зачинає прибирати такі розміри, що прийдеться самим Совєтам „інтервенювати". Соціялісти домагаються, щоб на місці комуністичного міністра внутрішніх справ, Ласла Райка, заняв соціяліст.

Мабуть усе закінчиться компромісом і соціялісти останутъ далі в кабінеті в спілці з комуністами.

МОСКВА ГОТОВА ДО СВЯТА.

Москва, 4 вересня. — Докінчують підготовку до великого торжества, яке зачнеться в неділю, а яким буде 800-літня річниця існування Москви. Надіються більшого числа чужинців, зокрема посадників різних міст. Запрошено теж і посадника міста Ню Йорку, але він повідомив, що дуже занятий і не може прибути.

ФІЛЬМА ПРО ОБЄДНАНІ ДЕРЖАВИ.

Лейк Соксес, Ню Йорк, 4 вересня. — Виготовлено фільму „Ди Піпл Чартер", яка показує історію Обєднаних Держав від підписання Атлянтійського Чартеру. Наразі будуть показувати фільму по школах, клубах та в церковних галях за малою оплатою за випозичення.

БУДЕ ГІРШЕ З ХАРЧАМИ — В НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт над Меном (Німеччина), 4 вересня. — Д-р Ганс Шлянґе-Шенінґен, харчовий директор в Обєднаних економічно американській та британській зонах, заповів, що властива харчева криза наступить в місяці лютім 1948 року. Він взивав німців, щоб з тим рахувались і заховали харчові резерви на час кризи. Такі резерви, казав він, можна тепер придбати. Він теж заявив, що німці не хочуть бути жебраками, а хотіли б міняти працю за товари, на що тепер нема нагоди. Ще додав, що з часописних звітів виходить, що в таких країнах як Норвегія чи Злучені Держави є надвишка в харчах та ярині, яку можна б легко збути в Німеччині.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$3.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОЛЄКТИВ

„Основною базою політики Злучених Держав є тривкий світовий мир. Ми рішені цього діпняти разом з нашими приятелями".

Ці слова президента Трумана, які він висказав в Петрополіс, в Бразилії, з нагоди закінчення Міжамериканської Конференції в Ріо де Жанейро, набирають особливої ваги тому, що на цій конференції повстав дійсний „Американський Колектив", готовий до оборони не тільки Західньої Гемісфери від агресій, але й до оборони світового мира та економічної регабілітації Европи та Азії.

Немає сумніву, що завдяки цій Конференції й згоді, яка там настала, Европа дістане тепер більшу допомогу, потрібну для її економічної відбудови. Теж поневолені й гноблені народи можуть надіятись згодом якоїсь політичної допомоги, бо як уже не повної свободи і незалежности, то бодай здійснювання в їхніх країнах основних прав людини. Це треба вносити з цього, що сказав президент про мир у світі, підкреслюючи ще й тим разом, що такий мир вимагає, щоб всюди були пошановані й здійснювані основні права людини, та що має бути всюди свобода, бо без цього мир неможливий. Нарід Злучених Держав, казав президент Труман, пішов до війни в надії, що тим допоможе принести світови свободу, а людям краще життя, ніж було до війни. Це, що [illegible] американців, бо ми свідками, як многі народи попали під чужу кормигу, а інші жиють в постійнім страху перед новою агресією.

Американці змушені в таких обставинах, казав президент, продовжувати мілітарну окупацію в різних країнах, хоч американський нарід це ненавидить. Злучені Держави зобовязались далі допомагати Европі й Азії економічно і теж думають держатись цього й надалі. Та, які американці не булиб сильні й багаті, тих зобовязань вони не будуть в силі виконати в такій мірі, як цього вимагають потреби, коли не буде допомоги з боку інших американських республик. Іншими словами: треба американським республикам колективно світ обороняти і колективно йому допомагати піднестись економічно, якщо має запанувати мир і добробут у світі.

Президент Труман натякнув теж і на те, що й деякі американські республики потребують економічної допомоги, яка їм буде дана, одначе допомогу Европі президент поставив на першому місці, чим скріпив становище секретаря стейту Маршала та його плян негайного ратування Европи.

Президент говорив ще й про добро-сусідські відносини і то в такий простий і щирий спосіб, що немає сумніву щодо доброго враження, яке він викликав цею промовою в цілій Західній Гемісфері. Це все стверджують і тому саме привязують таку велику вагу до Конференції в Ріо.

ЗАПОМОГОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ

ЇХНЯ РОЛЯ В ЖИТТІ АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ.

Бувший голова асекураційного департаменту Стейту Ню Йорк, Л. Фінк, висилаючи привіт на один з річних зїздів представників різних запомогових організацій, які є обєднані в так званий Національний Братерський Конгрес, сказав у ньому про значення запомогових організацій в житті американського народу таке:

„Ледви чи знайдеться хтось такий, який належав би до запомогової організації, а в тому самому часі не постояв би рішуче за ці всі людські права, що є загарантовані Конституцією цеї країни, та Хартією Прав і звичаями інших вільних народів..."

Ці слова зясовують якнайкраще властиву вагу запомогового руху в Америці. Голова асекураційного департаменту найбільшого нашого стейту був би не висказувався в такий спосіб, якби він не знав цього факту, що з усіх тисячів різних організацій, що їх маємо в Америці, якраз запомогові організації найбільше причинились і причиняються до поширення високих ідеалів демократії, свободи, і братерства, що якраз запомогові організації з своєю репрезентативною формою правління та зі своєю відділовою системою мали й мають найкращі можливости пропагувати серед своїх членів розуміння ідеалів американського народу. І коли сьогодні демократичний устрій стоїть твердою ногою в Америці, то в цьому велика заслуга теж і запомогових організацій. Девять мільйонів осіб, обезпечених в запомогових організаціях, це ця сильна опора, яка надає силу і тривалість цьому демократичному устроєві. Більше як 100 тисяч відділів різних запомогових організацій, що вкри[illegible] да, що виплекують що раз то нові кадри нових ідеалістів, що стоять за свободу і щастя всього людства; це ці кадри громадян, що завжди готові „постояти" рішуче за ці всі людські права, що є загарантовані Конституцією цеї країни, та Хартією Прав і звичаями інших вільних народів".

Так розуміють американці запомогові організації й таку велику вагу до них прикладають. Та як у нас? Як ми, американські українці, глядимо на ці речі?

Є фактом, що запомоговий рух поширився в Америці найбільше тоді, як зачали приїзджати сюди новіші еміґранти, тому яких 50 чи 75 років. Різні національні групи потворили свої запомогові організації, обєднуючи в них громадян — виходців з цього самого краю та з цього самого народу. У такий спосіб і українці створили теж кілька запомогових організацій, в яких є тепер разом коло 75 тисяч членів.

Як порівнаємо число зорганізованих у запомогових організаціях інших національних груп з числом членства в наших організаціях, побачимо, що українці належать до цеї категорії американських громадян, що виказують менше розуміння ваги й значення запомогових організацій, як інші національні групи. Бо от, наприклад, поляки обєднали в своїх запомогових організаціях близько 750,000 осіб, отже десять разів більше ніж українці. Правда, поляків є далеко більше в Америці як українців, та одначе нема їх аж десять разів більше. Обчислення виказують, що приблизно кожний шестий поляк є членом своєї запомогової організації, тоді, коли серед українців доперва кожний дванадцятий належить до своєї організації.

У. Н. Союз веде тепер кампанію за збільшення членів, зі 47 до 50 тисяч членів. Маючи на увазі загальне число наших людей в Америці, як сягає від 750,000 до одного мільйона, ми вже давно повинні були мати хоч одну таку організацію, яка мала б, бодай 50 тисяч членів. Коли ми цього досі не маємо, то направмо це бодай тепер.

Дійти до 50 тисяч вимагає від нас не тільки престіж нашої організації, але взагалі престіж американських українців. Досягнути цього числа вимагає від нас рівнож ця велика вага, яку відіграють в житті американського народу запомогові організації; вимагає від нас потреба здобувати чим раз то більше приклонників і оборонців, які завжди будуть готові постояти всеціло та з по[illegible] прав, якими ми тепер наділені в цій нашій країні, а які ми бажали б поширити теж на ці всі краї й народи, що то стали жертвою большевицького деспотизму, тиранії, поневолення. Досягнути числа 50 тисяч вимагає від нас теж нагла потреба здобувати серед американців що раз більше приклонників для справи визволення українського народу, що хоча від найдавніших часів славився своїм демократичним способом життя та великою любовю до волі, то одначе цеї волі він далі не має, бо придоптаний важким чоботом московського деспота.

Д. Галичин.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕВЯТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Правда про неправду

„Нас представляють в деяких колах як змия, що хоче поневолити світ" — сказав Вилєм Бентон, асистент секретаря стейту у своїм рефераті на міжнародній конференції для дослідів прилюдної опінії, яка саме відбуває свої зібрання у Вилємставн, Масс.

Наклепів на Америку тепер не бракує і це зачинає обурювати американців до живого.

З інших наклепів на Америку треба пригадати такі:

Міжамериканську Конференцію в Ріо де Жанейро представляє дехто як засіб для „мілітарно-політичної переваги Злучених Держав на цілу західну півкулю".

В Італії розголошуютх, що американський дарунок для Італії у висоті більйона долярів, це запродання Італії Америці.

Американську позичку Туреччині представляють як бажання Америки викупити цілий турецький промисл.

У Тегерані, в Ірані, розголошують, що Америка використує не лише Іран, але й цілий Балкан.

В Австрії розголошується, що віденці бояться ніччю ходити вулицями, бо тоді нападають на них та ограблюють американські вояки. В цих самих газетах чотири дні перед тим було сказано, що Америка хоче поділити Австрію на частини тому, що стримано довіз американських припасів до советської зони, заки конгрес дасть дозвіл переглянути ці посилки.

В німецьких комуністичних газетах друкується вісті, що в Американській зоні вербують німецьку молодь до військової служби в Греції для поборювання партизанських бійців.

В Румунії прилюдно голосять що провідник селянської партії Манію, це орудля американців: Ванденберґа, Долеса, Теф[illegible]

Оце лише зразки, які вказують на нестримну щоденну пропаганду проти Америки. Не треба мабуть додавати, що це все пропаганда Москви, яка має на цілі зогидити Америку в очах кожнього чужинця і представити її як країну старого імперіялізму з єдиною ціллю на оці: виссати кожній народ економічно і перемінити його на американського невільника.

Люди й народи, які вже зазнали советського режиму, розуміють добре мету Совєтів. Кремль постійно послугується закликом „ловіть злодія", щоб відвернути увагу від себе. Та хто ще добре не знає советської дійсности, у такого безупинні советські крутійства й очорнювання проти Америки поволі приймаються за правду, а з бігом часу людина освоюється з советською пропагандою про імперіялістичну й долярову політику Америки і на неї не відповідає.

Совєти в недавно минулому переконалися, що безупинне очорнювання своєї жертви приносить їм користь. Очорнена людина чи країна тратить симпатію в людей непознайомлених зо справою і як прийде до рішальної розправи, нема кому стати в обороні тих, кого Совєти хочуть знищити чи поневолити.

Американці ще не зазнали на своїй шкірі советської руки, одначе впродовж останніх двох літ серед них зайшла основна переміна у відношенні до Росії саме через оті безупинні очорнювання їхньої батьківщини. Американські кореспонденти в Совєтах роблять своїй батьківщині неоцінену прислугу цим, що передають телеграфічні звідомлення до американських газет, як пише советська преса про Америку. Знаючи положення в своїй країні, американець може наочно порівнати правду з неправдою і набрати переконання, що Совєти мають якусь закриту ціль у поширюванні злобної пропаганди.

Коли б так вільно було подати советським громадянам правдиві вісті з американського життя, то й там відбулась би така сама переміна в наставленні до советського уряду. Бо годі чейже подумати собі, щоб увесь нарід все хотів дати себе ошукувати. Правда це найбільша сила й советські тирани так завзято втримують залізну заслону довкруги Советської Росії і її сателітів, щоб недопустити правди.

Інакше одначе мається діло з поширюванням правди в країнах, які не попали під советську залізну заслону. Там треба конечно засобів і справних людей для розуміння й відбиття оцеї погубної пропаганди. Слабі народи й держави не мають на це засобів і тому советська пропаганда не стрічає там належної відсічі. Крім то[illegible] країнах комуністи так опанували важливі центри інформацій, що вони мають можливість затаїти дійсну правду, яку слабо зорганізована група чи країна хоче поширити.

Та інакше мається справа з Америкою. Прилюдна опінія в Америці не може освоїтися з думкою, щоб у чужинних країнах не було вільного доступу до преси. Мало хто в Америці може повірити, що нема способу поширити правдиві вісті на відбиття московської неправди. Тому то так важко переконати навіть американський конгрес про потребу фондів на поширення правдивих інформацій про Америку. Між тим ця пропаганда очорнювання незвичайно шкідлива й небезпечна. Про но саме висловився Бентон на згаданій міжнародній конференції у Вилємставн:

„Деякі помилкові поняття поширюється нарочно нашими чорнителями, але у великій мірі вони повстають з несвідомости. В обох випадках вони становлять небезпеку і то одну з найбільших, які стоять перед нами. У світі переповненім противенствами й напруженням; у світі дислокацій і терпінь оці поняття накопичуються до таких розмірів, що вони творять підложжа для зудару".

У простих словах це значить, що накопичені без міру політичні брехні можуть довести до війни.

Оце треба розуміти кожному громадянинові, що слідить за прилюдними справами. Це потрібне на те, щоб він до своїх громадянських обовязків додав ще обовязок поширити правду хоча б лише про свою рідну справу, щоб врятувати її від небезпеки. Решту хай роблять інші в інших ділянках. Тоді може вдасться врятувати світ від неволі й загибелі.

ЧИ АЙЗЕНГАВЕР БУДЕ КАНДИДУВАТИ?

Між різними кандидатами на наступного президента Злучених Держав маємо прізвища двох славних генералів: Двайта Айзенгавера і Доґлеса МекАртура. Тому, що Айзенгавер переходить на цивільну службу і стане президентом Колумбійського Університету, дехто звязує цей перехід ще з чимсь важнішим — з евентуальною кандидатурою Айзенгавера на президента країни в президентських виборах в 1948 році. З приводу цього виринуло питання, до якої властиво партії зарахувати Айзенгавера: Демократичної чи Республиканської. З ген. МекАртурем справа була б легша, його республиканці беруть за „свого", але Айзенгавера зараховують до своїх партій як демократи, так і республиканці. Інститут Публичної Опінії Гелопа проголошує, що його доходження виявляють, що велика частина американської суспільности є за це, щоб Айзенгавер був кандидатом на президента. Демократична Партія має свого кандидата. Є ним теперішній президент Труман. Проте вона ще непевна, чи ще до виборів не станеться щось таке, що може підкопати популярність Трумана. В такому випадку вона хотіла б мати таку людину як Айзенгавера.

ВІДНОВА МОРАЛЬНОГО ОЗБРОЄННЯ.

Остров Макінак, стейт Мишиген, 4. вересня. — Північно-Американська Асамблея для Віднови Морального Озброєння, яка зійшлася тут сьогодні, дістала послання від світової асамблеї для Віднови Морального Озброєння з Ко, у Швайцарії. Послання привіз Додлі Лікак з Барбадос, який прилетів сюди просто з Ко. Він звідомов, що „провідники промислу й парляментів майже з кожної країни зібралися там, щоб дати відповідь на проблеми, звязані з людським себелюбством".

Сенатор Гомер Ферґусон з Мишиґен, який прибув сюди вчора, заявив, що Віднова морального Озброєння стає в пригоді при „драматизуванні і збереженні американської демократичної спадщини".

ПЕТРО ХОРОЛ

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

20)

„ДІТИ ЗА БАТЬКІВ НЕ ВІДПОВІДАЮТЬ"

(Сталін).

Першого серпня 1933 року мене призначено будувати овочевий радгосп „Пятирічка", що мав постачати сировину для консервного комбінату імени Мікояна.

За два роки всі три дільниці радгоспу були побудовані і мене знову відкликали на комбінат: Я став технічним керівником житлово-комунально-будівельного управління. Тут я прожив повних 7 років. Начальників нашого управління міняли два або й три рази на рік і мені завжди доводилось заступати звільненого до приїзду нового. Останні два роки я був начальником цього управління. Я одержував всю кореспонденцію для управління, навіть таємну. Мене часто викликали в Спецвідділ, на закриті партійні наради, де мені „гріли чуба", давали таємні розпорядження і... на нарадах не залишали. Але партійці майже завжди переказували їх зміст.

Дехто з них шукав нагоди вийти з комуністичної партії.

Року 1938 я прийняв на роботу 14 дітей віком від 14 до 18 років. Серед них дві дівчинки. Всіх прикріплено до кваліфікованих майстрів для навчання. Вони пильно працювали і добре навчалися. Майстри були вдоволені ними. Це, крім того, полегшувало майстрам виробіток стахановських норм. Робота учня додавалась майстрові чи бригаді, а учень від підприємства одержував 76 карбованців місячно.

Без жодного стягнення учні працювали 9 місяців.

Одного дня завідувач відділу кадрів наказав мені звільнити цих дітей, і звільнення пояснити скороченням штатів. Був розпал будівельних робіт, а робітників не вистачало. На це я не звернув уваги. За деякий час мене зустрів партійний організатор (парторг) Ц. К. партії Федірко й повторив вимогу. І після цього дітей я не звільнив. За тиждень мене викликав начальник спецвідділу Батечко, почав лаяти й лякати, що це звільнення є справою політичною. В той час я будував Батечкові будинок. Я сказав, що звільнити можу, але тоді на будівництво його будинка майстрів посилати не зможу. Він погодився залишити їх на 1—1½ місяця. Тим часом на інших будівництвах я підшукував їм роботу.

Тижнів через два до контори, де я був, підїхав член бюра краєвого комітету партії Чернов, запросив мене до свого авта і повіз до райкому партії. Там був уже начальник НКВД Тісляков.

„Я тебе люблю й поважаю, почав Чернов, але зараз говорю з тобою як член бюра крайкому й заступник секретаря райкому. Поки (кулаком об стіл) ти ігноруватимеш наші розпорядження? Коли ти маємо гостру потребу в необмеженій кількости будівельних звільниш тих паразитів? Ти знаєш, що то куркульське охвістя? Ти знаєш, що ці гадюченята можуть нашкодити нашому будівництву?"

На це я відповів, попереше, що тепер розпал робіт і я робітників, що, не дивлячись на мої оголошення в газетах, і так не маю. По друге — Сталін сказав, що „діти за батьків не відповідають" і по третє, що я умовився з начальником спец відділу залишити їх до кінця будівельного сезону.

На це мені начальник НКВД Тісляков відповів: „Все це добре, але біда в тому, що ти кепсько орієнтуєшся в політичних та тактичних питаннях. Тов. Сталін це сказав, але на той час сказати це треба було. Ми з тобою більшовики і тому до всього повинні підходити по більшовицькому. Ми виграли громадянську війну, партія понесла жертви і взяла владу. Тому ми повинні бути пильними і не забувати, що наші вороги намагаються на кожному кроці нам шкодити. Пригадай польську розвідку в Москві, Києві, думаю, що ти зрозумієш і завтра — після завтра звільниш цих ворогів".

Я змушений був їх звільнити. Видавши їм добрі документи, направив їх до знайомого на інше будівництво. В наказі я зазначив, що вони звільняються за скороченням будівництва, але другого дня на їх місце взяв нових.

Що це за діти були?

Звільняючи, викликав я двох з них, старших. При закритих дверях вони, плачучи, мені розказали: Всі вони з різних станиць Кубані. Частина з них втікла з дому при висилці батьків, частина ж повернулася з заслання. Зібралися на різних станціях. Спочатку з іншими безпритульними займалися крадіжками, грабунками. Це їм не подобалось.

В Новоросійську вони довідались, що на нашому будівництві можна одержати роботу. Приїхали сюди групою, але на роботу стало двоє. Переконавшись, що тут можна мати заробіток і спокійну працю, решта 12 прийшли наймаюсь і були прийняті. Їм подобалось нове життя і вони пильно вивчали свої фахи.

Пригадали, що при прийомі я запитав, де їх батьки. Вони втупили очі вземлю, мовчали. Усміхнувшись, я обіцяв їм гарну роботу. Вони мене не боялись.

(Дальше буде).

Б. Крупницький.

ПАМЯТІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

З приводу святкування 290-х роковин з дня смерти великого гетьмана України Б. Хмельницького мимоволі питаєш себе — чому у нас так мало було геніяльних проводирів нації — народу? Є. Маланюк в своїй прекрасній статті „Про ієрархію" підкреслював, що момент очолювання, провідництва в нашій історії майже ніколи не мав характеру органічно-закономірного. Національне тіло народу — говорив він — народжувало „голову" тільки спорадично, винятково, одначе — чи то був Богдан Великий, чи Тарас Шевченко.

Але, коли добре подумати, то ніякі органічно-закономірні процеси породити геніїв нормальним, так би мовити, способом не можуть — ні у нас, ні у когось іншого з більшою сталістю історичного розвитку. Обставини — це тільки сприятливе чи несприятливе підложжя для провідництва. Поява геніяльного історичного діяча завжди має всобі щось несподіване, таємниче, чудесне. Це ласка Божа. Але знову ж випадковий виступ історичного діяча не є. Між певною добою і історичним діячем мусить існувати якась співзвучність, повязаність. Якимись сторонами свого єства діяч відповідає добі. Він і продукт доби і творець її, бо він оформлює добу, очолює її, дає їй напрям.

Саме від діяча виходять творчі імпульси, але вони обмежені ступнем сприйняття з боку середовища. Без підготовленого грунту сила генія залишиться безплідною, пропаде. Говорячи словами Є. Маланюка, „без взаємного визнання не може бути плодотворного розвитку: не тільки діяч має повести добу, але й доба визнати „Діяча"."

Так саме й сталося з Богданом Хмельницьким. Діяч і доба знайшли себе. Хто міг подумати, що скромний, солідний і немолодий чигиринський сотник (народився, як припускають 1595 р.), заможний і хазяйновитий господар, обтяжений значною родиною (кілька синів і дочок), людина компромісу, що зовсім не думала поривати з своїм польським оточенням, — піде шляхом небезпечних авантур і стане на чолі великого народнього повстання?

Але так сталося і то тому, що польський режим не давав існувати на Україні навіть людям з поміркованими поглядами. Персональна суперечка поляка Чаплинського з українцем Хмельницьким, в якій чигиринський підстароста вважав можливим ужити всяких заходів проти представника другорядної нації, включно до гвалту і звичайного грабунку, і мав при тім підпору з боку цілої місцевої адміністрації, наче в мініятурі віддзеркалювала історичний спір України з Польщею. Польська аристократична республіка оберталася навіть проти тих, хто готов був з нею співпрацювати. Саме в цім глибокий сенс історичного виступу Хмельницького. Він виступав з останньої конечности, з примусу, припертий в кут, як той загнаний вовк. Але й ціла Україна була в стані загнаного вовка. Персональне нещастя вождя і загальне становище країни неначе зливалося в один акорд: діяч і доба знаходили себе.

Можливо, Богдан Хмельницький і сам не відчував, які сили дано йому від Бога, з якої глини він був зліплений. І тільки революція дала йому змогу виявити свій прихований геній. В процесі повстання стало ясним, що постать Хмельницького неначе великим відбивним майстром примірена до величезного, широкого, як хвилі моря, народнього руху 1648 р. Від цього визначного революціонера України повіяло якоюсь стихійною степовою силою. Він, примушений долею до відчайдушних кроків, виявив себе з тої породи людей, що ставлять на ноги держави, завойовують нові країни і т. д.

Ця свого роду метаморфоза, окрилення, піднесення, розбуджені надзвичайними обставинами, робили наявним увесь геніяльний розмах його натури: вона була широка і динамічна, буйна, могутня, щедра, то гнівна то весела, то щира то лукава, раз сувора раз добра, натура людини з сильними пристрастями, але рівночасно з умінням при потребі самого себе тримати в руках, а тим самим тримати в руках інших.

Це був саме такий чоловік, який міг заімпонувати масам, перший гетьман України, перед яким українці відчували правдивий респект, незгірше як перед коронованими особами. Його можна назвати вродженим володарем, що — як характеризує польський історик Кубаля — умів закрити свої наміри, в рішучих хвилинах не вагався — всюди могутня воля і залізна рука.

З виховання військова людина, він був, подібно до Кромвеля, не тільки визначним полководцем, але й організатором та політиком. Ділом його рук були не тільки блискучі перемоги під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявою, Зборовом, Батогом, Жванцем. Головне те, що йому вдалося опанувати той стихійний рух, що за його ж ініціятивою повстав на Україні. Він як якийсь маг-чародій знав як загіпнотизувати масу, як примусити її до покори, послуху. Україна виглядала на початках повстання як країна хаотичних розрухів, з безконечним числом окремих незалежних акцій, і саме Богданові вдалося з неупорядкованого руху козаків, міщан і селян створити за допомогою козацької старшини і шляхти державу, а для її оборони зорганізувати правдиве регулярне військо.

І коли Україна, що до того не мала ні державного апарату, ні адміністрації, ні фінансів і т. д., почала виглядати добре упорядкованою країною, коли в ній, не зважаючи на величезний рух мас і війну, було що їсти, коли військо не мерло з голоду, коли було в країні досить амуниції, артилерії й т. д., щоби далі провадити війну, коли йому не бракувало гроша, коли мав він зручних дипломатичних агентів і добрих шпигунів, то це була в першу чергу його особиста заслуга як творця нової української держави. Його завдання, як підкреслює польський історик Кубаля, було значно важче ніж його сучасника, великого державного мужа Кромвеля, що став на чолі революції в Англії; Хмельницький примушений був творити, так би мовити, з нічого, а Кромвель мав до свого розпорядження добре налагоджений державний апарат Англії.

Саме народні маси з їх пориввом, з їх бажанням негайної ліквідації соціяльного і разом національного ворога робили найбільше труднощів гетьманові. Але він зумів притягнути до визволення України і найширші маси народу і не дати їм вийти за межі того, що в даних обставинах було реально можливе. За його часів не було ще виразно дисонансу між національною і соціяльною лінією, як це сталося в пізніших етапах розвитку козацької держави, принаймні в початках революції, коли народня маса однодушно стала на бік українського вождя. Саме тому Грушевський і характеризує Хмельницького як талановитого провідника, двигача і навіть насильника мас, зате відбирає йому якості політика: на його думку, політична діяльність гетьмана виходила не дуже мудро, у нього не було ані сліду послідовного переведення української державної ідеї.

Але разом з Липинським треба безперечно признати за Богданом Хмельницьким свідоме змагання за відновлення української державности в усій її ширині. Хоч спочатку ця лінія і не була вироблено — Хмельницький ріс разом з подіями — то вона стала міродайною, коли Богдан зрозумів, кажучи словами „Історії Русов", своєрідне положення України в східно-европейській рівновазі сил. Гетьман був українським державником, його політичні комбінації, орієнтація та союзи, включно з Переяславською угодою 1654 року відповідали потребам часу, носили тимчасовий характер, були засобами до іншої вищої мети, а з нею безперечно було створення і закріплення української державности. Ця тенденція з часом виявляла себе де далі сильніше, і останні роки діяльности великого гетьмана, припечатані орієнтацією в першу чергу на Швецію, Семигород, Бранденбург, а далі Молдавію, Волощину і Литву (союз православних з протестантами) та поборенням, явним чи прихованим, з одного боку Москви, а з другого Польщі та Криму, висували на перше місце постулят незалежної і соборної України, разом з західньо-українськими землями, насамперед Галичиною.

Критичні голоси (хоч би Грушевського з його закидом Хмельницькому впертого тримання союзу з татарами, що мало такі шкідливі наслідки для українських народніх мас — так неначе Хмельницький дійсно мав з самих початків можливість здобути інших союзників!), що піднімалися за новіших часів, якось блíднуть перед тим ентузіязмом, з яким сучасники і їх безпосередні нащадки ставилися до геніяльного українського провідника. Досить згадати наших козацьких істориків, Грабянку, Величка й інших, досить вказати на Григорія Сковороду, для якого Хмельницький був „героєм і батьком вольности". Найвидатніша драма XVIII. століття (1728 р.) носила таку характеристичну назву: „Милость Божія Україну од неудоб носимих обид людських через Богдана Зіновія Хмельницького свободившая". Козацька Україна, що стояла під свіжим враженням особистости і дій Хмельницького, від щирого серця шанувала свого творця, що навязав перервану за польського панування нитку української державности.

Саме ця державницька оцінка великого українського мужа у висловах козацьких літописців, в представлені старого письменства і т. д. промовляє найбільше до національного серця. Ставлячись позитивно до державницьких змагань XVIII. ст., ми тим самим стверджуємо самих себе. Не тільки доба Гетьманщини була співзвучною добі визвольних змагань Великого Богдана, але й наша доба, не зважаючи на всі потрясення, які переживає сучасна Україна, а, може, саме завдяки цим потрясенням.

(„Українські Вісті").

ПРЕЗИДЕНТКА.—Миссис Лі Готтон, з Ексізіор, Миннесота, зістала вибрана на Конвенції Американського Легіону президенткою „Американ Ліджен Окзіліері".

З ТЮРМИ СССР

(-р). Тюрма СССР, наче павутинною сіттю, обмотана розвідкою, шпигунством та іншим. На її послугах стоїть ряд працівників НКВД чи НКГБ, а також великі групи зрадників-ренегатів.

Своїх працівників розвідки мають большевики майже в кожній установі, і вони при найменьшому необережному слові когось негайно доносять до НКВД. До справ НКВД тепер належать речі меншого значення, як от: розбої, крадіжки тощо. Для політичних справ утворено окремий відділ НКГБ.

НКГБ переховує в своїх архівах знимко і описи всіх розшукуваних політичних переступників, а так само й усіх заарештованих і порозстрілюваних. Після розстрілу чи вбиття в бою якогось націоналіста, роблять з нього посмертний знимок, який теж залучають до архіву. Крім того, щомісяця виходить журнал НКГБ з описами, знимками і всякими даними про розшукуваних осіб. Цей журнал призначений виключно для користування НКГБ. Коли органи міліції НКВД, чи НКГБ затримають якогось чоловіка, зараз перевіряють у тому журналі, чи цього чоловіка не розшукується, як антидержавника.

Тюрма в СРСР у жалюгідному вигляді. Ліжок немає взагалі. Арештовані лежать на долівці, без ніяких укривал, навіть зимою. Харчі видають лише в сталій центральній вязниці — по півлітра зупи і скибці хліба. У вязницях тимчасових (арештах) харчів не видають. У цих вязницях сидять заарештовані аж до суду. Цей час може тривати навіть і шість місяців. Вязням цих арештів харчі приносять їхні рідні. При тому передачі збираються разом, перемішуються в одній посудині, а потім усім без винятку приділяють пайку. Всі цінніші речі з одягу і з їжі затримують собі, не передаючи вязням нічого.

Слідство. Заарештованого за політичні справи припроваджують до вязниці при НКВД, де списують протокол. При цьому знущаються позвірському. Потім дають його до камери. В одній малій камері є вязнів від 20 до 30 так, що вночі спати треба поклавши ноги один на одного. В куті стоїть „параша", до якої вязні ходять за потребою. Цю парашу виносять із камери раз на два дні. І весь той час вязні примушені дихати тим отруєним повітрям. Воду видають раз на день, і також певну норму (черепок на чоловіка). Митись вязням не дозволяють, тому кидаються воші, сверблячка і т. п.

Арештованого, після ряду протоколів, відсилають до команди НКГБ. Там його замикають у бетонову темницю. Відтоді майже щодня викликають його на допити. Робиться це так: ключник із одним конвоїром припроваджує вязня перед лице слідчого НКГБ. Ключник зараз віддаляється, а конвоїр стоїть під дверима. Слідчий ввічливо запрошує вязня сідати і частує його папіроскою. Хто вперше потрапляє до вязниці, цією обстановиною буває цілком спантеличений. Слідчий списує протокол і всі дані, і цілком явно пропонує вязневі признатись про все, бо лише це лагідно вплине на оборот його справи. Заявляє, що сам бачить дуже малу провину вязня у тій справі, а то майже й цілком тієї провини не бачить, обіцяє, що вязня зараз же випустять додому, якщо тільки він видасть своїх однодумців, які, на думку слідчого, — справжні винуватці. Коли вязень заперечує, що нічого не знає, слідчий міняє свою тактику, він сатаніє, кричить і лає, після чого знов пропонує признатися. Вязень опирається категорично. Слідчий дзвонить, входять два посіпаки, які кладуть вязня на крісло і бють гумовими палицями...

Скінчивши ту екзекуцію, слідчий починає слідство знову. Упертого вязня бє він по лиці, або прикладом пістолета — по голові. В цьому йому помагає вартовий, який бє вязня прикладом автомата — куди влучить. Часто вязень за таких допитів умліває, його поливають водою, волочать до камери і кидають під опіку вязнів. Упертого вязня кличуть на допити дуже часто. На допитах натискають пальці межи двері, пхають голки за нігті, наказують йому лягати навзнак і скачуть йому чобітьми по грудях. Через кілька таких допитів міняють тактику. Кажуть вязневі, що зловили його друга, який „до всього" признався, а також засипав і його. Богато вязнів при тому заломлюється, але ті, що знають таку тактику, опираються далі, хоч це їм коштує багатьох побоїв. Вони домагаються, щоб того „друго" звести з ними віч-на-віч. Але на це навіть, коли справді так буває, НКГБ з відомих собі причин не погоджується.

Дуже часто підсувають вязневі на підпис якийсь папір. Коли вязень відмовляється, або зажадає прочитати зміст паперу, бють його за те, що він, мовляв, не має „довір'я" до совєтської влади. Часто садять вязнів до мурованої, так званої „стоячої" камери. Ця камера дуже вузька так, що вязень увесь час стоїть, не маючи змоги поворухнутися.

Після довгого часу таких переслухань, застосовують інші способи допитів: наприклад, бють по голих пятах, роздягають наголо, обвиваючи мокрим рядном і знову бють. Вепалюють також розпеченим дротом тіло. Зомлілого, обливають водою й допитують далі. Після такого допиту, який триває 5—6 годин, стараються у вязня збудити почуття туги за волею, обіцяють його випустити, якщо усе розкаже та видасть своїх друзів...

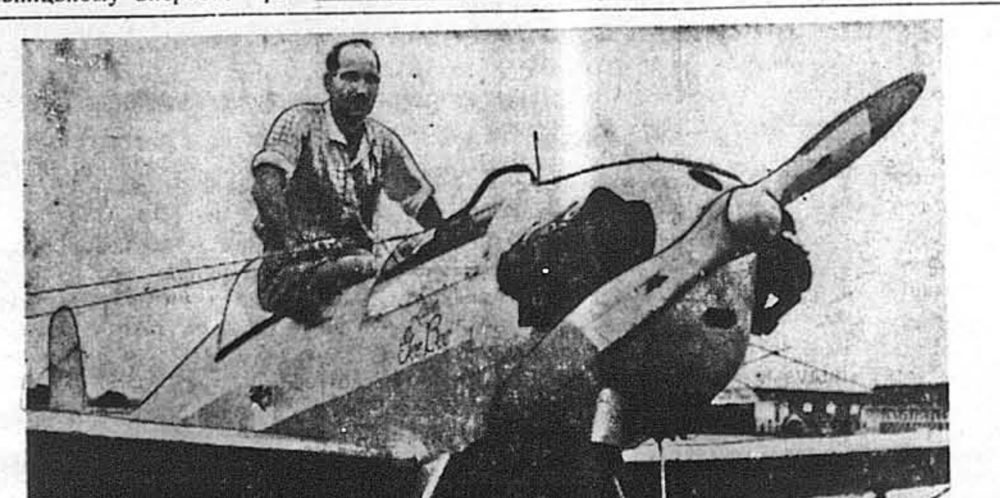
Багато вязнів перетворюється на тіні людських істот, заломлюються психічно, а багато вмирає, не дочекавшися суду...

Уживають ще й такого способу слідства: замикають до камери разом із вязнями свого працівника, той старається збудити симпатії вязнів та витягти з них їхні таємниці.

По закінченні слідства, дуже скоро починається суд, який засуджує: на розстріл, на повішення, на досмертне увязнення, на 25, 12, 10 років. Найменша кара за політичні справи — це 10 років тяжких робіт. По засудженні, суд відсилає вязня на вивіз, або в центральну вязницю.

ПРОПАВ РЕДАКТОР, ЩО ПИСАВ ПРОТИ ТІТА

Тріест, 2. вересня. — З Американського Мілітарного Управління повідомляють, що десь пропав Славко Урсіч, редактор проти-комуністичного тріестенського часопису „Демократія". Він був відомий з організації словян, які ставляться неприхильно до режиму Тіта. Загальне переконання, що Урсіча пірвали агенти Тіта.

САМ ЗРОБИВ І САМ ЛЕТІВ.—Це Джордж Богардос з Травтдейл, Орегон, що відбув подорож літаком, який сам збудував, з Травтдейл до Ню Йорку за три дні. Будова літака коштувала його $500.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Перший, що виповнив свою квоту — це відділ 414 У. Н. Союзу.

На організаційних зборах відділів У. Н. Союзу, які відбулися 3. серпня в Бріджпорт, Кон., присутні урядники радили, що зробити, щоб нова кампанія У. Н. Союзу в справі приєднування нових членів дописала. Правда, кожний відділ має добру волю і хоче свого доконати. Але доброї волі замало, тут треба праці, а що при праці таки можна свого діпняти, може бути на це добрим прикладом 414 відділ У. Н. Союзу, котрий взявшись серіозно до роботи вже дістав 12 нових членів, себто сповнив цей обовязок, який був на нього наложений. Цей відділ тим не вдоволився, а продовжує працю далі, мабуть хоче повести себе так, як було в часі Ювилейної Кампанії У. Н. Союзу, коли то наложено на відділ 10 членів, а він придбав 60.

Усі відділи можуть так само поступити і свою квоту виповнити та ще її перевищити.

Наш У. Н. Союз це чесна і патріотична організація, так чому в ній не бути?

А. Маланчук,
організатор У. Н. С.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Український Народний Хор міста Ню Йорку.

Основники і управа Українського Народного Хору мають одну ціль: Плекання і ширення української народньої пісні в Ню Йорку і поза ним в гідний, достойний і репрезентативний спосіб. Члени і управа Хору відносьться з належною пошаною до вже існуючих українських хорів в такий самий спосіб будуть відноситись теж і до хорів, що ще могли б повстати. Працю таких хорів визнаємо бажаною, потрібною і корисною та бажаємо їм усім найбільшого успіху й надалі. Але разом з тим Укр. Народ. Хор під проводом проф. Ю. Кириченка організаційно є ні від кого незалежним, ніхто його не утримує, не субсидує. Він працює й далі хоче працювати для всіх щирих українців та для справи плекання й ширення нашої пісні не тільки між своїми, але й між усіма американцями.

Ті, що будуть слухати концертів Ук. Нар. Хору, не питатимуть до якої церкви, організації, партії чи до якого угруповання належать співаки й співачки чи сам дирігент хору, але будуть вважати, чи наша пісня є дійсно по мистецьки виконана з належним розумінням духа, змісту й кольориту української народньої творчости.

Та хіба тільки в „Тавн Гол" чи якій іншій ґалі можна пишатись красою української пісні? Та-ж „наш" цей хмародерний, долярами й ґазоліною просякнутий, Ню Йорк став осідком Обєднаних Держав! Всі держави-„потуги", демократичні й не демократичні, майже всі народи світу, — цивілізовані й напів-цивілізовані, — заступлені й представлені в цім новітнім Вавилоні — Ню Йорку. Ось де місце для гідної репрезентації пісні ще й досі поневоленого українського народу! Але для цього треба ще багато щирої, пильної праці, треба уміння й талану, треба належної кооперації з боку всіх кол американсько - українського громадянства, а зокрема тих, з кого Укр. Нар. Хор складаться чи зголоситься до нього та хто його провадить.

При цій нагоді варто вказати на ту величезну, національно-конструктивну працю, що її започаткувала, розвинула й далі ще провадить наша сучасна еміґранта в умовинах мізерного існування, хронічного недоїдання, терпіння й покривдження на скитальщині. Ось наприклад, кілька рядків з листа одного українського інтелігента й професіоналіста, що його кілька цегол також лежить у величній будові української науки, культури, освіти, мистецтва, музики, співу, спорту і т. ін. Отож він пише:

„...І вір мені, друже, я не тільки не втратив віру в українську людину, я її підбудував... Я був свідком і подекуди учасником творчих змагань нашої сучасної еміґрації і з повною свідомістю кажу, — ми не виглядаємо зле. Хай правдою буде, що в нас були різні ідеологічні ухили-шукання, що в нас була навіть дрібничкова розполітикованість, але в нас є творчий плян, є завзяття, жертвенність і головно — велика мета. Маємо чудесне шкільництво, добрі театри, хори, прекрасну капелю бандуристів (разом із чоловічим хором, — щось зовсім нового!), маємо мистецькі вистави, велику пресу, яка, хоч і скаче іноді в гречку, але все ж є кузнею нових думок та місцем змагання світоглядів. Маємо університет, політехніку, духовні академії, маємо різноманітні майстерні, що показують світові наше народне мистецтво, яке може здобути світ... Діє пласт і інші молдечі організації... Отже, час не був змарнований, але здобутки треба закріпляти й рятувати. Не знаю, чи це повністю здійсниться, бо не бачу охоти нас рятувати чи зберігати, як цілість. І щоб справу все ж посувати й зробити максімум, треба б було величезного напруження там у Вас, — не напруження матерії, але мобілізації й вжиткування духу і впливів".

Шановний читач може скаже:

„Яке це все має відношення до Українського Народного Хору в Ню Йорку?"

На це відповідаю:

Безпосереднього відношення не має, але посереднє — має, та ще й яке. Українська пісня, музика, мистецтво є лише складовою частиною чи проявом творчого духу нашого народу. Напів голодні, не одягнені, не взуті, фізично виснажені та майже безправні, належно не пошановані українці на скитальщині (маю на увазі діяльних і порядних українців, не спекулянтів) спромоглись створити і розбудувати храми й огнища української техніки, науки, культури, мистецтва, — а „файно зібрані", правда, роботящі, але фізично не виснажені, не зголоднілі, духово безжурні (хоч не всі!) американські українці за 30 і 40 літ свого побуту на щось подібне на вільній землі Вашинґтона не спромоглись. Як би не наші Союзи, які, як братерсько-асекураційні організації дійсно дуже добре поставлені й проваджені, та як би не їх пресові органи, як чинник національно-української думки й традиції в Америці, — то, здається, американці і не чули б про Україну й українські землі, що під московською, ворожою окупацією, а наша тут роджена молодь і забула б, якого вона роду й походження.

Пишуть нам, що там, на Скитальщині працюють чудесні хори, а нам в Америці їх бракує. Тому ще раз закликаємо всіх українців, старших і молодь, хто має голос і хто хоче працювати на полі рідної пісні, вписуватись у члени й членкині Українського Народного Хору під проводом проф. Ю. Кириченка. Перша проба хору відбудеться в четвер 11-го вересня ввечері в будинку „Вашинґтон Ирвінґ Гай Скул" (16 вулиця й Ирвінґ Плейс). З випробуванням голосів ласкаво просимо звертатись до проф. Ю. Кириченка (60 Сейнт Маркс Плейс) від 7 до 10 години вечером кожного дня.

Лев Безручко.

„ЗАБАГАТО СОБІ ДОЗВОЛЯЄ!" — Так каже мала Дорис Бук про серну, що кожного дня приходить до її хати і випиває її молоко. Серна була вихована в її хаті, а потім пущена на волю. Батько малої Бук є сторожем лісної звірини.

Розшукування цивільних осіб

II. — Центральне Бюро Пошукувань.

В першій статті з цеї серії говорилося про те, як помагає Американський Червоний Хрест в пошукуванні цивільних осіб. В третій статті буде мова про спеціяльний відділ при департаменті державних справ, що помагає відшукувати американських громадян заграницею. В цій статті подаються інформації про Центральне Бюро Пошукувань (THE CENTRAL LOCATION INDEX). Цю організацію засновано для пошукування скитальців („Ді Пі") заграницею на прохання мешканців Сполучених Держав, Канади та Південної Америки. Ця організація помагає також скитальцям в пошукуванні рідних, які живуть в Західній Півкулі.

З часу заснування Бюра року 1944, багато тисяч осіб скористало з нього. Заяви-прохання про пошукування когось треба подавати не безпосередньо до Бюра, але до якоїсь організації, що є членом Бюра, чи то до головної канцелярії, чи місцевої. Головні канцелярії членів-організацій, що приймають такі прохання про пошукування, є слідуючі: 1) The American Christian Committee for Refugees, Inc., 147 West 42nd St., New York 18, N. Y.; 2) American Friends Service Committee, 20 South 12th St., Philadelphia 7, Pa.; 3) American Federation of International Institutes, 11 West 42nd St., New York 18, N. Y.; 4) Canadian Location Service, 4221 Esplanade Avenue, Montreal, Canada; 5) HIAS (Hebrew Sheltering and Immigrant Aid Society), 425 Lafayette St., New York 3, N. Y.; 6) International Mirgation Service, 122 East 22nd St., New York 10, N. Y.; 7) United Service for New Americans, 15 Park Row, New York 7, N. Y.

Прохання про пошукування треба подавати тільки до одної зі згаданих організацій.

Центральне Бюро Пошукувань через своїх членів-організацій пошукує тільки слідуючих осіб: 1) громадян союзних держав, які опинилися поза країною свого народження, чи перебування, з часу другої світової війни з причини війни чи революції або їх наслідків, чи зогляду на політичне положення, що може викликати війну чи революцію; 2) громадян союзних держав та громадян бувших ворожих держав, які не були переміщені зі країн свого походження, чи перебування, але які були переслідувані во рогом зогляду на расу, релігію, чи за діяльність на користь Обєднаних Націй.

Бюро не має інформацій про громадян бувших ворожих держав, про военно-полонених, або членів збройних частин.

Центральне Бюро Пошукувань дістає біжучі інформації про скитальників, які все ще перебувають в таборах, чи приватно; про осіб, які недавно перебралися до різних окупаційних зон Німеччини та Австрії, тікаючи зі східної Европи; про втікачів, що переходять з місця на місце. Бюро має в своїх записах та списках: 1) імена осіб, переживших бувші концентраційні табори, чи табори інтернованих, та імена жертв нацистичного переслідування, що перебувають тепер в таборах для скитальців, або в приватних громадах; 2) імена померших та депортованих осіб; 3) інформації, отримані від УНРРА відносно втікачів та „Ді Пі". (Центральні Бюра Пошукувань при УНРРА в Німеччині та в Австрії були тимчасово перебрані підготовчою комісією при Обєднаних Націях для організовання „IPO" — Інтернаціональної Організації в справах Втікачів.) 4) імена осіб, які просять відшукати рідних чи приятелів в Злучених Державах; 5) інформації про осіб, що їх було знайдено через заграничні джерела, такі як европейські канцелярії організацій-членів, УНРРА, місцеві організації, комітети в деяких країнах і т. п.

Бюро поробило заходи аби розшукувати осіб в Советськім Союзі через Союз Товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця в Москві.

Хоч нормальне поштове сполучення вже відновлено, прохання, які Бюро дістає, вказують на те, що багато людей все ще пошукують своїх рідних та приятелів як в Европі, так і в Західній Півкулі. Не раз трапляється, що недавні запити від членів-організацій ведуть до скорого відшукання дотичної, пошукуваної особи, бо Бюро вже має інформації про ту особу в своїх списках.

Організації-члени Бюра користуються однаковими формами аплікацій для пошукування якоїсь особи. Імя батьків та інших членів родини, місце перебування перед переміщенням, заняття та інші подібні інформації мають дуже велике значення, вони помагають й прискорюють шукання дотичної особи.

Загальна Рада — ФЛІС.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 25. серпня 1947 року помер у 60. році життя
ІВАН СИДОРАК,
довголітний член Бр. св. О. Николая, від. 369 У. Н. Союзу в Палмертон, Па.
Покійний походив з села Городиславичі, пов. Бібрка. Полишив у смутку жену Ксеньку, 3 сини, 2 жонаті, 2 невістки, 2 дочки замужні, 2 зяті, 3 внуки, брата Йосифа і стриєчного брата Гарасима.
Похорон відбувся 27. серпня з дому жалоби при участи родини, знайомих і членів від. 369 з укр. гр.-кат. церкви на укр. цвинтар св. Володимира Вел. — В. Й. П.!
М. Куба, секр.

Дня 27. серпня 1947 року помер у 56. році життя
МИХАЙЛО КОГУТ,
довголітний член і касієр відділу 140 У. Н. Союзу в Йонгставн, О.
Покійний походив з села Доба, пов. Ярослав, Галичина. Полишив 6 дітей: 2 синів і 4 дочок.
Похорон відбувся з дому жалоби до укр. гр.-катол. церкви при участи членів відділу. — В. Й. П.!

ПОШУКУВАННЯ

МИКОЛАЙ ВОЛОШОНОВИЧ пошукує брата **АНДРІЯ ВОЛОШОНОВИЧА** з с. Кролика, пов. Сянік, Галичина. Тепер перебуває в Арґентині. Пол. Америка. Він самий, або хто з кревних чи знайомих, що про нього знають, хай голосяться на адресу **NICHOLAS WOLOSHONOWICZ, 48 Washington Ave., Elizabeth 2, N.J.**

МИКОЛА БОЙКО, син Костя і Анни Бойко, з села Кропівна, пов. Зодочів, або хто про нього знає, хай голоситься до тітки на адресу:
KSENKA ILECZKO
2156 N. KEDZIE BLVD.
CHICAGO 47, ILL.

ЦМОЦЯ МИХАЙЛА із Сеневідська Вижного, повіт Стрий, пошукує **Миник Розалія** з дому **Заревич.** Адреса: Berchtesgaden — Strule, Ukr. D. P. Camp "Orlyk", Blk V/80, Bavaria Germany, U. S. Zone.

ТАРЗАН, ч. 1680. Недоцільна зброя.

З шаленою силою палиця вдарила в малпу і збила її з галузі омлілу.

Потім з радісним вдовіллям Зорґ прибирався, щоб перевести операцію на малпі.

Саме тоді Тарзан явився на овиді. „Стій!" кликнув він.

Побачивши Тарзана, войовник кинувся на нього з божевільним розмахом.

Спокійно натягнув Тарзан стрілу на луку, але старовинна зброя зломилася в його руках.